

Kommunerne sætter dataetik i centrum

Den teknologiske udvikling accelererer, og det giver mulighed for at styrke den borgernære service. Kommunerne og KL har derfor sat øget fokus på etikken omkring brugen af borgernes data og brugen af ny teknologi.

4,3

mio. borgere bruger i dag digital selvbetjening og Digital Post.

Danmark er blandt de bedste i verden til offentlig digitalisering. Det skyldes især den store opgave, som kommunerne har løftet med at få mere end 4,3 mio. borgere til at bruge digital selvbetjening og Digital Post. Og det skyldes det store arbejde, kommunerne har lagt i at hjælpe de borgere, der har svært ved at forstå og benytte de digitale løsninger.

Ny teknologi og brug af data har aktualiseret spørgsmålet om dataetik, og hvilke data det er relevant at bruge i den offentlige sektor. Kommunerne har derfor skærpet fokus på, hvordan brugen af data kan sikre en bedre og mere personlig service til borgerne, der samtidig tager højde for borgerens behov for og krav om privatliv.

“Spørgsmålet er ikke længere, hvad man kan, men hvad man vil. Vi skal turde drøfte de perspektiver og dilemmaer, der opstår, når teknologi i højere grad bliver en del af velfærdstilbuddene.

Thomas Kastrup-Larsen, formand for KL's Arbejdsmarkeds- og Borgerserviceudvalg

”Borgernes tillid til den måde, vi behandler deres oplysninger, er afgørende for, at kommunerne kan fortsætte den digitale omstilling. Vi skal passe på borgerens data, og vi skal sørge for at stille de etiske

spørgsmål, når vi tager ny teknologi i brug. Hvis vi kun ser på potentialet for velfærdsforbedringer, risikerer vi at stirre os blinde på de dilemmaer og udfordringer, som også er en del af pakken, når ny teknologi introduceres. Det må ikke ske,” siger formand for KL's Arbejdsmarkeds- og Borgerserviceudvalg, Thomas Kastrup-Larsen.

Seks dataetiske principper

Derfor har KL lavet et forslag til seks dataetiske principper for, hvordan man skal behandle data om borgerne. De sætter blandt andet fokus på vigtigheden af, at den data, der bruges, skal være relevant og skabe merværdi for kommunens opgaveløsning, ligesom borgernes rettigheder skal være i centrum. De dataetiske principper skal drøftes, udfordres og kvalificeres i dialog med borgere, virksomheder og fagfolk. Derfor planlægger KL at afholde udfordringsmøder i begyndelsen af 2019, hvor principperne vil blive sat under kritisk lys.

KL og kommunerne har også arbejdet med at sikre borgernes fortsatte tillid til kommunernes håndtering af data ved at arbejde for at give borgerne bedre adgang til at se egne data. Der er enighed om en fælleskommunal vision om, at borgerne både skal kunne forstå, bidrage til og anvende egne data.

KL'S BUD PÅ SEKS DATAETISKE PRINCIPPER:

Og kommunerne er nu gået i gang med at give borgerne mulighed for at have overblik over de sager, som kommunerne behandler om dem. Fem kommuner afprøver i første omgang metoden, hvorefter alle kommuner kommer på. Projektet skal give viden om og anbefalinger til, hvordan hele sektoren kan gennemføre den betydelige omstilling, som det kræver at give bedre adgang til data.

Teknologi skal skabe værdi

KL iværksatte i 2018 programmet ”Kommunernes Teknologispring”, som skal understøtte og videndele om kommunernes arbejde med ny teknologi i udviklingen af fremtidens velfærd. Programmet har kortlagt, hvilke potentialer og perspektiver nye teknologier kan have for kommunerne på de enkelte fagområder. Efterfølgende har KL sammen med 43 forskellige kommuner igangsat ni pilotprojekter, hvor nye teknologier undersøges eller afprøves i praksis på velfærdsområderne.

”Det har hele tiden været vigtigt for KL, at det ikke bare bliver en omfavnelser af de mange muligheder, teknologi kan give os. Rigtig meget kan efterhånden lade sig gøre, så spørgsmålet er ikke længere, hvad man kan, men hvad man vil. Vi skal turde drøfte de perspektiver og dilemmaer, der opstår, når teknologi i højere grad bliver en del af velfærdstilbuddene,” siger Thomas Kastrup-Larsen.

Et af projekterne handler fx om at bruge ny teknologi til at styrke og udfordre de unges viden og overvejelser, når de skal vælge ungdomsuddannelse. Og et andet projekt fokuserer på, hvordan kommunerne kan bruge kunstig intelligens til at analysere data, som medarbejdere, der arbejder med sagsbehandling, kan bruge som beslutningsstøtte.

NYE DATABESKYTTELSESREGLER ER TRÅDT I KRAFT

2018 har i særdeleshed handlet om databeskyttelse. EU's databeskyttelsesforordning trådte i kraft, og Danmark fik en ny databeskyttelseslov.

De nye databeskyttelsesregler stiller nye krav til kommunerne, fordi borgernes rettigheder i højere grad er kommet i centrum. Kommunerne skal bl.a. være klar til at oplyse borgerne om, hvad deres data bliver brugt til, ligesom den stiller nye krav til håndtering af sikkerhedsbrud.

Kommunerne har styrket deres fokus på informationssikkerhed. Og det fælleskommunale program i KL om informationssikkerhed og implementering af databeskyttelsesforordningen understøtter det øgede fokus på informationssikkerhed. Der er fx udarbejdet værktøjer til det lokale sikkerhedsarbejde, sikret videndeling mellem kommuner, arbejdet med kampagner for øget opmærksomhed på informationssikkerhed blandt alle medarbejdere. Til sidst gennemføres der en årlig måling om status på kommunernes sikkerhedsarbejde for at forme det videre fælles arbejde på de områder, hvor kommunerne oplever størst behov.